

z kapitalistických armád

NSR – PÁTEŘ ZÁPADOEVROP- SKÉHO MILITARISMU

Major PhDr. Miroslav Krč
podplukovník RSDr. Jiří Jurák

Horečné zbrojení, za které nesou odpovědnost nejreakčnější a nejagresivnější kruhy imperialismu, vyvolává řadu negativních ekonomických stavů, avšak především je nesmírným nebezpečím pro světový mír a mezinárodní bezpečnost.

Vlivem vědeckotechnické revoluce ve vojenském odvětví dochází k rychlému vývoji vojenské techniky, mění se rozsah a struktura zbrojní výroby. Zřetelně se projevuje negativní vliv vojenských výdajů, které dnes činí 620 miliard dolarů, na prosperitu ekonomiky v různých směrech a formách — at jde o ochuzování výrobní činnosti o pracovní síly, či o brzdění vědeckotechnického pokroku v civilních odvětvích ekonomiky. Zbrojení znemožňuje racionálně využívat zdrojů jednotlivých zemí.

Asi 50 milionů lidí je přímo nebo nepřímo zapojeno do vojenské činnosti na celém světě. Tento počet zahrnuje asi 25 milionů osob v pravidelných ozbrojených silách světa. Zhruba 10 milionů osob na celém světě je v pomocných vojenských silách. Dále 4 miliony civilních osob jsou zaměstnány v oblasti správy ministerstva obrany na celém světě a nejméně pět milionů pracovníků je přímo zapojeno ve výrobě zbraní a ve specifických vojenských zařízeních.

Předpokládáme-li roční tempo růstu vojenských výdajů dvě procenta, tak výdaje v roce 2000 budou činit 743 miliardy dolarů, při tříprocentním zvyšování to budou 903 miliardy. Ovšem v důsledku současné dobrodružné politiky kapitalistických států můžeme očekávat vojenské výdaje v roce 2000 ve výši 1282 miliardy dolarů, tedy dvakrát více než v roce 1981.

Militarismus a horečné zbrojení neumožňuje v důsledku růstu agresivity v plné míře využívat předností mezinárodní dělby práce a narušuje ekonomickou spolupráci mezi jednotlivými zeměmi. Po druhé světové válce se analogicky s nerovnoměrným vývojem kapitalistické ekonomiky vytvořila tři hlavní centra světového militarismu. Spojené státy americké stojí jednoznačně v čele a jsou po všech stránkách vedoucím centrem militarizace kapitalistického světa. Japonsko díky speci-

fickému vývoji, který až v posledním období nabývá na výrazném zrychlení, je „nejslabším článkem“ agresivních sil imperialistického světa. Mezi USA a Japonskem stojí z pohledu kvality a kvantity zbrojení na druhém místě západní Evropa, v níž mimořádnou úlohu sehrává západo-německý vojenskoprůmyslový komplex. Německá spolková republika zaujímá v rozsahu vojenských výdajů v NATO druhé místo za USA.

Západoněmečtí militaristé se netají svými odvetnými úmysly a žádají, aby NSR nejen držela krok s USA ve válečných přípravách, ale aby je i v mnoha směrech předstihla. Není náhodou, že teoretikové bundeswehru dokonce v rozporu s americkými požadavky posunovat obrannou linii (proti předpokládané strategii NATO platné od roku 1967) dozadu podél řeky Vesery a Lechu, usilují o obranu na území „protivníka“. Jisté je, že tyto názory vycházejí z neblahé teorie „limited war“, omezené války, kterou američtí vojenští analytici rozumějí válečný konflikt v Evropě, ve kterém je použito jaderných zbrojní „dávkování“ a geograficky omezeno na Evropu a tím i NSR.

Přes krizi, která postihla kapitalistické země, dosahují zbrojní firmy nevídaných zisků. Průmyslová výroba v NSR v krizi 1974—1976 poklesla o 9,3 %. Krize trvala přesně 8 čtvrtletí. V další krizi 1979—1981 byla hloubka poklesu 4,2 % a doba trvání o jedno čtvrtletí kratší než v krizi 1974—1976. Pokles průmyslové výroby ovšem neměl velký vliv na prosperitu zbrojních firem.

V pozadí všech úvah o rozvoji, nutnosti zbrojní výroby stojí nejmocnější z nejmocnějších. Jsou to tytéž koncerny, které přivedly k moci fašisty, financovaly Hitlerovy přípravy agrese. Tyto koncerny v poválečném období znovu obnovily s pomocí USA svou výrobu.

Vojenskoprůmyslový komplex nabývá i mimořádně na síle a váze vzhledem k ostatním průmyslovým podnikům země a ovlivňuje celkovou strukturu národního hospodářství. V elektrotechnickém průmyslu pracuje na vojenských zakázkách 58 000 osob (5,8 % z celkového počtu zaměstnaných osob), v ocelárenském 56 000 (5,6 %), v leteckém 40 000 (71,4 %), v automobilním 27 000 (4,3 %), ve stavbě lodí 3000 (4,3 %), v ostatních sektorech 49 000 (1,1 %).

Pouze koncentrace zbrojní výroby a její rozšiřování by nestačily plnit požadavky politiky. K tomu je nutná podpora státu a také značný stupeň centralizace výroby, která na určitém stupni vyzrává až na

nadnárodní integraci zbrojní výroby. Sedmdesátá léta jsou dalším pokračováním centralizace zbrojní výroby v NSR. Nejmarkantnější je centralizace zbrojní výroby v oblasti leteckého průmyslu. Dnešní trh s vojenskou leteckou technikou ovládají 4 firmy (v roce 1960 12 firem).

Centralizace zbrojní výroby na vnitrostátní úrovni by zvláště v konkurenci s americkými zbrojními firmami nebyla s to zajistit úspěšnou konkurenci. Logicky tedy dochází k přerůstání zbrojního průmyslu na mezinárodní úrovni. Jako příklad nadnárodní integrace můžeme uvést obrovský vojenskoprůmyslový komplex, který sdružuje zbrojní podniky NSR, Velké Británie, Francie, Belgie, Itálie a některých dalších zemí NATO. V roce 1980 vznikla v Paříži spojením firem Messerschmitt-Bölkow-Blohm (NSR), British Aerospace Corporation (Velká Británie) a Aérospatiale (Francie) společnost (konsorcium) s názvem Euro-Missile Dynamics Group pro výrobu taktických raket, protitankových zbraní a další vojenské techniky. V pozadí této iniciativy stál západo-německý koncern Messerschmitt, který se spojil s firmou VFW-Fokker.

Zbrojní politika je řízena z Koblenze, z neoficiálního zbrojařského „hlavního“ města NSR. Sídli tam Spolkový úřad pro obrannou techniku a zásobování. Zaměstnává 20 000 pracovníků, kteří řídí zbrojní politiku, včetně nákupů. Spolu s dodavatelskými organizacemi se podílí na výrobě zbraní 40 000 společností. Z vojenského rozpočtu jde na nákup zbraní asi jedna pětina.

Aby bylo možné vyčlenit vyšší částky na nákup zbraní, rostou vojenské výdaje. Nelze opomenout tu skutečnost, že k vojenským výdajům je nutné připočíst 20 miliard marek nepřímých vojenských výdajů.

Vojenské výdaje rostou mimo jiné i v důsledku růstu cen vojenské techniky. Růst cen neodráží pouze vliv kvalitativního zbrojení, ale zahrnuje i ziskovou položku. Ceny vojenské techniky se tvoří na základě vlastních nákladů. Stát k této sumě přidá ještě 3—5procentní příplatek. Ceny vojenské techniky 3,2krát převyšují původně kalkulovanou cenu. Přitom ceny vojenské techniky mají tendenci neustále stoupat, bez ohledu na to, jde-li o novou generaci systému nebo pouze o určité vylepšení a tím vznik pouze určité modifikace. Jestliže v roce 1968 se předpokládala cena systému letounu Tornado 10 miliónů marek, pak v roce 1975 48 miliónů, v roce 1979 68 miliónů, v roce 1981 83 miliónů marek. Očekává se, že v roce 1987 bude činit 160 miliónů marek.

Současný zbrojní program ve výši 77 miliard marek představuje dostatečnou základnu pro rozvoj autarkie západoněmeckého zbrojního průmyslu a další růst podílů západoněmeckých firem na zabezpečování bundeswehru.

Tento zbrojní program představuje např. 1800 tanků Leopard II v ceně 7,3 miliardy marek, které se budou dodávat v období let 1979–1988, nebo řízené střely Milan, Hot a Tow od firmy MBB v ceně 1,9 miliardy, 322 kusů letounů MRCA/Tornado v celkové hodnotě 25 miliard marek dodávaných v období let 1979–1987.

Přestože v NSR po formální stránce existuje zákaz vyvážet zbraně, je mezinárodní integrace zbrojní výroby tou nejschůdnější cestou, jak tento zákaz obejít. K modifikaci zákona o vývozu zbraní došlo na počátku roku 1982, kdy bylo povoleno vyvážet zbraně do zemí NATO bez souhlasu spolkové vlády. Ovšem zbraně se vyvážely z NSR i předtím a nejen do zemí NATO, ale především do krizových oblastí světa. Mnohé zbrojní firmy budují své filie mimo území NSR a Evropy. Např. firma Rheinmetall, MTU v Latinské Americe. Technika s vojenským určením se prodává jako civilní verze. U vrtulníků firmy MBB typu Bo 105 se upraví civilní verze na vojenskou za 45 minut.

Z hlediska naplňování zbrojní politiky NSR nejsou si všechny spolkové země rovnocenné. Centrem vojenskoprůmyslového komplexu v Německé spolkové republice se stalo Bavorsko. Zbrojařské koncerny, militaristické a nejreakčnější kruhy se v této oblasti sloučily v mocný svazek, který z této spolkové země vytvořil zbrojní základnu západoněmeckého militarismu a bundeswehru. Jestliže v roce 1972 šlo 28 procent všech domácích zakázek na výrobu zbraní do Bavorska, v roce 1974 již 36,3 procenta, v roce 1976 39,7 % a v roce 1978 50,5 procenta.

Bavorsko tvoří základ západoněmeckého militarismu. V samotné spolkové zemi je zbrojní výroba nerovnoměrně rozmístěna. Největší počet výrobců vojenské techniky a zbraní je rozmístěn v okolí Mnichova nebo v samotném městě. Z deseti největších výrobců vojenské techniky v NSR sídlí v této spolkové zemi pět výrobců, a to: koncern Siemens — výrobce zbrojní elektroniky s obratem okolo 2,5 miliardy marek, koncern Messerschmitt-Bölkow-Blohm — výrobce vojenských letounů a zařízení pro provoz letištních zařízení, firma Krauss-Maffei — největší výrobce tanků v západní Evropě, Motoren und Turbinen-Union — výrobce motorů pro tanky a obraněné transportéry, loďní mo-

tory, Maschinenfabrik Augsburg — vojenská vozidla a stavba speciálních nástavb. Firma Diehl, výrobce elektroniky pro letouny Alpha-let, Tornado, raketovou technologii pro ostatní zbrojní koncerny, zvláště MBB, a firma Dornier patří mezi 15 největších zbrojních společností v NSR. Na těch sedm zbrojařských koncernů a firem připadá v roce 1979 více jak jedna polovina zbraní, vyrobených v NSR.

Stupeň centralizace je daleko vyšší, neboť tyto firmy a koncerny vystupují jako generální dodavatelé při velkých zbrojních projektech, kde využívají velkého množství subdodavatelských podniků. Pro ilustraci můžeme uvést, že v Bavorsku v roce 1978 bylo zadáno 750 podnikům 25 553 zakázek na výrobu zbrojního materiálu. Porovnáme-li však podíl nejmocnějších vojenských monopolů, pak zjistíme, že na výše uvedených sedm firem připadlo skoro 26 procent všech zakázek. Porovnáme-li dále uzavřené kontrakty z hlediska hodnoty, zjistíme, že deset největších podniků, včetně již uváděných sedmi, se podílelo na hodnotovém plnění více jak 78 procenty.

Při posuzování místa zbrojní výroby v Bavorsku není možné opomenout vliv CSU na strukturální politiku v zájmu zbrojního kapitálu. Vláda CSU Bavorska soustředila se svými úvěry a subvencemi především na oblast elektroniky, chemie, jemné mechaniky, optiky a automobilového průmyslu — tedy na taková odvětví výroby, která tvoří základ zbrojní technologie.

Nejenže podporovala odvětví, která se v pozdější době stala základem zbrojní výroby, ale snažila se určovat vývoj zbrojního průmyslu a spolupracovat při formování zbrojních koncernů ve své zemi. Snaha po rozvinutí zbrojní výroby v Bavorsku je patrna od roku 1960. Aby byla podpořena zbrojní autarkie, tak např. bavorská vláda intervenovala proti prodeji BMW Triebwerksbau GmbH koncernu MAN. Tento závod měl převzít licenční výrobu motorů pro letouny „Starfighter“. Zájem o podnik také projevil americký kapitál, konkrétně americký koncern General Electric. Aby se tento prodej neuskutečnil, aby se podnik stal významným dodavatelem spolkové vlády a taky v rámci NATO, bavorská vláda zdvojnásobila základní kapitál o 10 miliónů marek.

Aby zbrojní výroba mohla dostát požadavkům soudobého kvalitativního zbrojení, je přednostně financován vojenský výzkum. V roce 1972 se vydalo na vojenský výzkum 1,302 miliardy marek, v roce 1980 1,666 miliardy marek. Největší podíl těchto výdajů připadá bavorským zbrojním podnikům.

Současná zbrojní politika NSR je zaměřena na přednostní zabezpečování potřeb bundeswehru. NSR se má stát vážným konkurentem ostatních zemí NATO, které vyrábějí vojenskou techniku a dovažují ji do NSR. Nemůžeme však opomenout ani tu skutečnost, že v posledním období nebývale roste podíl vojenského exportu na celkovém exportu. Velká část vyvážených zbraní putuje do rozvojových zemí.

Současný stupeň centralizace zbrojní výroby, zvláště v leteckému průmyslu, vytváří předpoklady pro zabezpečení kvalitativního zbrojení cestou koncentrace kapítálu.

Současný stupeň centralizace zbrojní výroby je zároveň slabým místem válečně ekonomického potenciálu Německé spolkové republiky. Přispívá k vyšší zranitelnosti a k odstranění tohoto nedostatku se přijí-

mají výrazná opatření v logistické oblasti.

Nebezpečí západoněmeckého zbrojního průmyslu vyplývá také z věcné stránky. NSR produkuje bojové letouny, tanky a motory všeho druhu až po raketovou techniku. Vyrábí speciální plošné a rozptylové pumy, které se svou charakteristikou přibližují jaderným zbraním. Kromě formálního souhlasu disponuje západoněmecký zbrojní průmysl všemi předpoklady i pro výrobu jaderných zbraní. Zvláště nebezpečné je to, že Bavorská republika je bezprostřední soused Československa. Jde o souseda nadmíru nebezpečného. Proto je nutné neustále zkoumat nové jevy ve zbrojní politice. I když oficiální doktrína nehovoří o válce, skutečnost, že se tak vehementně věnuje pozornost zbrojní výrobě, podporují se zbrojní podniky a vytváří se pro ně příznivé klima, hovoří o opaku.

СОДЕРЖАНИЕ

Полковник Вацлав Воржишек, кандидат философских наук полковник Йиржи Зайиц, кандидат философских наук	
Социалистический интернационализм, как фактор оборонной силы государств участников Варшавского Договора	3
Авторы объясняют необходимость углубления интернационализма в оборонной мощи социалистических государств, функцию социалистического интернационализма в укреплении оборонительной силы государств участников Варшавского Договора, а также их интернациональные обязанности и ответственность за укрепление Вооруженных Сил.	
Генерал-майор Яромир Яшек, кандидат военных наук, доцент	
К некоторым вопросам социалистической военной стратегии	11
Автор разбирает современную социалистическую стратегию, ее сущность и содержание. В связи с политическими целями войны и задачами военной стратегии, автор объясняет вопросы, которые она изучает.	
Полковник Богумил Гниздо, кандидат философских наук, доцент	
Марксистско-ленинское понятие объекта и субъекта вооруженной борьбы	17
Автор разбирает объект и субъект вооруженной борьбы, объективные и субъективные факторы войны и вооруженной борьбы. Автор также рассматривает социально-объективные условия действующие во время войны.	
Полковник Ладислав Клима, кандидат военных наук	
Методы повышения квалификации и проверка творческой способности научных работников в ЧНА	23
Автор рассматривает значение высоко квалифицированных научных, научно-педагогических и научно-технических кадров в развитии военных школ и центров исследовательской базы ЧНА. Он подчеркивает необходимость их творческой способности и в связи с этим, разбирает формы периодической оценки творческой способности указанных работников.	
ВОЕННОЕ ИСКУССТВО	
Подполковник Станислав Потужник, кандидат военных наук	
Защита общевойсковых соединений от нейтронного оружия	27
Автор статьи разбирает возможности защиты от нейтронного оружия в рамках общевойскового соединения. Он рассматривает главным образом способы защиты, которые вытекают из форм ведения боевых действий и могут быть немедленно применены и эффективно использованы командирами и штабами.	
Полковник Милослав Кухта и коллектив	
К руководству оперативными учениями	34
Статья знакомит читателей с формой, содержанием и способом разработки и руководства оперативных учений. Авторы обращают особое внимание на: разработку замысла, плана проведения учения, подготовку посредников, а также на подготовку и разработку разбора.	
Полковник Милослав Лаштувка	
Требования предъявляемые к войсковой разведке	42
Автор статьи, исходя из опыта учений, разбирает некоторые требования предъявляемые к войсковой разведке, обращая особое внимание на фактор времени и техническое оснащение разведывательных органов.	

Генерал-майор Павел Фигуш

К повышению уровня подготовленности Гражданской обороны ЧССР 45

Автор статьи разбирает важнейшие мероприятия, которые влияют на повышение обороноспособности Страны, а именно на оповещение и защиту населения, обеспечение хода народного хозяйства в ходе войны, а также на подготовку командиров, штабов и частей Гражданской обороны.

Полковник Франтишек Сухи

Авиационная поддержка оперативной маневренной группы 48

Автор статьи на основе боевых действий оперативной маневренной группы фронта разбирает важнейшие задачи фронтовой и войсковой авиации при поддержке боя указанной группы, организацию ПВО, а также некоторые вопросы тылового обеспечения авиации.

Подполковник Олдржих Яната

Бой с технической разведкой противника в войсках ПВО Страны 53

Автор статьи, исходя из возможностей технической разведки противника действующей против войск ПВО Страны, разбирает некоторые способы маскировки этих войск, обращая особое внимание на маскировку против фотографической, инфракрасной, тепловой, радио, радиотехнической, а также радиолокационной разведке.

Полковник Густав Шафр, кандидат военных наук, доцент

К моделированию ремонта танковой техники 60

Автор статьи разбирает основы системного подхода и моделирования в деятельности подсистемы войскового ремонта танковой техники. Статья содержит характеристику системы массового обслуживания, основы динамического моделирования деятельности, а также критерии эффективности.

Полковник Йиржи Ржига

К тыловому обеспечению войск 64

Автор статьи, исходя из опыта учений, разбирает формы тылового обеспечения в новой организационной структуре тыла. Основное внимание обращает на: размещение тыловых частей и подразделений, их перемещение, подвоз материальных средств, пополнение техники ГСМ, обеспечение питьевой водой, а также на управление тылом.

ИЗ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ АРМИЙ

Тенденции развития наступательного боя 73

Совершенствование профессиональной подготовки офицерских кадров 80

ИНФОРМАЦИИ

Майор Мирослав Крч

подполковник Йиржи Юрак

ФРГ - основа западноевропейского милитаризма 87

Авторы рассматривают проблематику производства вооружения в ФРГ и некоторые изменения, которые произошли в семидесятых годах, особенно с точки зрения ее централизации.